

1.A.1 IZMENJAVA ZNANJ IN IZKUŠENJ

V Avstraliji obstaja zelo priljubljen način priložnostnega učenja, ki večinoma poteka v moških skupnostih in se imenuje *Men's Sheds* (Moške lope). To so prostori (delavnice, poslopja), kjer se moški srečujejo, da bi izkoristili svoj potencial, svoje talente in zamisli ter čas preživljali produktivno. Moški se srečujejo, da bi popravljali pokvarjene reči, izdelovali nove stvari ali počeli vrsto drugih stvari, in v ta namen izmenjujejo svoje znanje, izkušnje, bojzani in težave. *Men's Sheds* so v številni strokovni in znanstveni literaturi pogosto predstavljeni kot primer dobre prakse za izboljšanje dobrobiti, zdravja in produktivnosti moških v poznejšem življenjskem obdobju.

Ali v vaši skupnosti obstaja prostor, kjer se lahko moški srečujejo in sodelujejo pri različnih dejavnostih (podobno kot v okviru projekta Men's Sheds)? Če ga ni, ali menite, da imajo moški v vaši skupnosti dovolj možnosti za izmenjavo znanj in izkušenj? Ali bi lahko podoben projekt, kot je Men's Sheds, izvedli tudi v svoji skupnosti?

Primer dobre prakse iz Avstralije: Barry Golding, John McDonald, Małgorzata Malec – Learning by older men in the contemporary adult education research field: some contexts, cases and implications (<http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-efe3f760-64a0-4732-92c8-334da15fb9da>)

Glej tudi primer dobre prakse iz Kanade <http://menssheds.ca/>; Irske menssheds.ie/ in moške lope v EU <http://menssheds.eu/>

1.A.2 DRUŽBENA ODGOVORNOST: ČASOVNA BANKA

Moški, stari 60 let in več, pogosto niso aktivni v skupnosti, zato je pomembno, da najdejo motivacijo za večje vključevanje v skupnost. Svoj prosti čas lahko uporabijo tako, da bo to koristno za vse. Eden takih primerov dobre prakse je tudi časovna banka, kjer gre za neformalno mrežo izmenjave storitev, pri kateri lahko nekdo ponudi svoje znanje in izkušnje, da bi pomagal drugim (npr. tečaj računalništva, jezikovni tečaj itn.), hkrati pa se ljudje povezujejo glede na skupne interese in hobije. Sodelovanje v časovni banki lahko okrepi povezanost med moškimi v tretjem in četrtem življenjskem obdobju, prav tako lahko razvijejo občutek za družbeno odgovornost, krepijo družabne stike in izpolnjujejo potrebo po tem, da so opaženi, slišani in koristni.

Ali menite, da bi lahko v svoji skupnosti izpeljali projekt časovne banke? Ali se podoben projekt že izvaja v vaši skupnosti?

Vir: Tomasz Schimanek, Social activation of elderly people (Aktywizacja społeczna osób starszych)

Primer dobre prakse iz Poljske: MRS Poznań (<http://mrs.poznan.pl/schimanek-tomasz-aktywizacja-spoleczna-osob-starszych-materialy-dla-pracowni-dobra-wspolnego/>)

1.A.3 POZITIVNA IZKUŠNJA STARANJA Z UČENJEM IN PRODUKTIVNOSTJO

Danes se soočamo s pojavom, ki ga pogosto imenujejo 'staranje prebivalstva' ali 'starajoča se družba', saj je delež starejših odraslih vsako desetletje večji. Hkrati pa se starejše odrasle vse bolj odtraja iz družbe in so pogosto potisnjeni na družbena obrobja ali pa so celo izključeni iz skupnosti. Eden od pozitivnih pristopov k 'staranju' je večje vključevanje starejših odraslih na različnih področjih – tako prek njihove produktivnosti kot tudi učenja. To pa sta vzajemna procesa, saj učenje lahko vpliva na večanje produktivnosti osebe in obratno – produktivnost vodi v novo učenje oz. v učenje novega. Učenje v tretjem in četrtem življenjskem obdobju je pomembno, saj ljudje tako ostanejo aktivni, tudi ko so manj učinkoviti, osredotočeni so na pozitivne vidike življenja, učenje pa jim pogosto prinaša tudi osebno zadovoljstvo.

Poiščite primere ekonomske produktivnosti starejših odraslih v svoji skupnosti in se pozanimajte, kako te dejavnosti vplivajo na širšo družbeno sfero.

Vir: Renata Konieczna-Woźniak, Learning as a positive aging strategy, 2013
(<http://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/RA/article/view/RA.2013.010>)

Primer dobre prakse iz Poljske: Andragogy Yearbook #20/2013

1.A.4 KORISTNI, SPREJETI, CENJENI: RAZVOJ SAMOSPOŠTOVANJA

Starejši odrasli so bolj izkušeni od mlajših generacij, zato je interakcija med njimi zaželena. V primerjavi z mlajšimi morda več vejo o tem, kako se postavi in vzdržuje zelenjavni vrt – če organizirajo delavnice, na katerih delijo svoje znanje in tehnike, to lahko pomeni, da si na ta način krepijo samozavest, manjši je lahko občutek izoliranosti ali osamljenosti, hkrati pa krepijo občutek koristi in pripradanja skupnosti. To so glavni cilji projekta *Horta Solidária*, ki se izvaja na Portugalskem.

Na Portugalskem je še ena skupina ljudi različnih starosti, ki organizirajo dogodke, povezane z glasbo in plesom. Medtem ko mlajše generacije običajno prevzamejo organiziranje teh dogodkov, imajo starejše generacije vlogo strokovnjakov zaradi njihovega obsežnega poznavanja glasbenega in plesnega repertoarja ter kulturnih tradicij.

Razmislite, kje in kdaj bi lahko delo, znanje, veščine ter prakse moških v tretjem in četrtem življenjskem obdobju koristile in bi jih skupnost sprejela ter cenila.

Primer dobre prakse iz Portugalske: Centro Paroquial de Martim Longo, Conjunto Etnográfico de Moldes de Danças e Corais Arouquenses – Rancho de Moldes (<https://cpmartinlongo.com/horta-solidaria/>)

Martins, A. C. (2014). A construção de um lugar de memória: Conjunto Etnográfico de Moldes de Danças e Corais Arouquenses (Dissertação de mestrado não publicada). Faculdade de Letras da Universidade do Porto, Porto (<http://conjuntoetnograficodemoldes.blogspot.com/>)

2.A.1 SMISEL ŽIVLJENJA: SPREMEMBA VREDNOT IN VEDENJ

Ljudje smo nagnjeni k temu da iščemo smisel življenja in mnog ga najdejo prek vrednot in dela (ljubezen, prijateljstvo, družina, hobiji, pozitivni odnosi, izobraževanje itn.). Vendar pa imajo vrednote lahko popolnoma različene pomene v različnih življenjskih obdobjih. Tudi za starejše odrasle velja, da če ne bodo mogli izpolniti neke pomembne vrednote v svojem življenjskem obdobju, ne bodo mogli živeti ustvarjalnega in izpolnjenega življenja. Poleg vrednot se skozi življenje spreminjata tudi početje in vedenje ljudi. Nekateri ugotavljajo, da starejši odrasli svoje novo življenjsko obdobje osmišljajo predvsem prek družine (družinski člani), da pa so novi hobiji, izdelki, ki jih sami ustvarijo ali pa druga osebna zanimanja lahko prav tako relevantna.

Ali mislite, da so ljudje, stari 60 in več let, ki živijo v vaši skupnosti, zadovoljni s svojim življenjem? Ali opazate, da se po upokojitvi njihovo obnašanje spremeni? Kako? Kaj so glavni razlogi za njihovo nezadovoljstvo in nesrečo?

Vir: Katarzyna Sygulska, Poczucie sensu życia osób starszych – refleksje z badań (The Meaning of Life of Seniors – Reflections from Research)

(<http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-4cc7ffdc-ad47-4a96-989d-6397d788ec28>)

Primer dobre prakse iz Poljske: University of Zielona Góra

2.A.2 AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO: IZOBRAŽEVANJE POTEKA LE V DRUŽBENI SFERI

Education for Critical Active Citizenship (ECAC) je projekt z Malte, ki temelji na predpostavki, da izobraževanje ne more potekati zunaj družbene sfere in da je zato kritično branje družbenih in ekonomskih stvarnosti bistveno za kompetentno in učinkovito državljanstvo. Projekt ECAC je v svetu, ki postaja vse bolj razdvojen, izkoriščevalski, individualističen in kulturno invaziven, vse bolj potreben, saj pod vprašaj postavlja in se upira vsiljevanju »monolitne miselnosti«, ki se oblikuje prek čedalje bolj standardiziranega izobraževalnega sistema, za katerega so značilni enotne, čeznacionalne standardizacije, ocenjevalni postopki in globalna obsedenost s poklicnim usposabljanjem in kvalifikacijami. Spremembe v družbi pa je mogoče doseči le s pomočjo skupnosti. Da bi jih dosegli, je treba okrepiti in dopustiti refleksijo starejših odraslih, za kar pa je potreben avtentični dialog. Če to zmoremo, dobimo aktivne državljane, ki znajo analizirati, pojasnjevati in poustvarjati svoje skupnosti.

Naštejte pobude v svoji državi (ali občini), ki spodbujajo aktivno državljanstvo, kritično učene ali pa prakse participatornega proračuna.

Primer dobre prakse z Malte: Projekt v občini Ħad-Dingli (zahodna obala Malte)

Borg, C. and Formosa, M. (2013). Active citizenship and late-life learning in the community, Lifelong learning in Europe, 2 (<http://www.elmmagazine.eu/articles/active-citizenship-and-late-life-learning-in-the-community>)

2.A.3 SOCIALNI KAPITAL

Čeprav se veliko starejših odraslih (zlasti moških) ne udeležuje organiziranih oblik izobraževanja in učenja, pa jih je veliko vključenih v druge neizobraževalne organizacije v skupnosti (gasilska idr. združenja), prek katerih skrbijo za širšo dobrobit skupnosti. Neformalne organizacije z visoko udeležbo moških, starih 60 let in več, opažajo pozitiven vpliv članstva in priložnostnega učenja v svojih združenjih, prav tako pa tudi boljšo kakovost življenja svojih članov ter prednosti njihovega delovanja za lokalne skupnosti. Tako dejavni moški ostajajo povezani, potrebni in koristni, hkrati pa se redno srečujejo z drugimi generacijami in člani lokalne skupnosti.

Pomislite na prostovoljske organizacije v svoji skupnosti. Menite, da se moški, stari 60 ali več let, v njih udeležujejo predvsem zaradi druženja ali tudi iz drugih razlogov? Navedite katerih.

Vir: Jelenc Krašovec, S., Močilnikar, Š., and Radovan, M. (2016). Learning of Older Men in Voluntary Associations. *International Scientific Researches Journal*, 72 (9), 39-51.

https://www.researchgate.net/publication/309039796_Learning_of_Older_Men_in_Voluntary_Associations

Primer dobre prakse iz Slovenije: Prostovoljni gasilci Zadobrova, Sneberje, Novo Polje; Športno združenje Sloga; Športno združenje Sokol Bežigrad

<http://www.pgd-zadobrova.si/>

<https://www.facebook.com/%C5%A0D-Sloga-159830057413243/>

<http://sokolbezigrad.si/>

2.A.4 DRUŽBENA OMREŽJA

V mestu Coimbra na Portugalskem potekajo delavnice za starejše odrasle, s katerimi želijo promovirati tradicionalno kulturo mesta. Njihov cilj je razviti delavnice tradicionalne umetnosti in obrti, ki je obstajala oziroma obstaja v osrednji Portugalski, zlasti v Coimbri. Te delavnice prispevajo k dobrobiti in kakovosti življenja starejših odraslih, ustvarjajo situacije medgeneracijskega povezovanja in nudijo priložnosti za izmenjavo znanj in izkušenj. Vse dejavnosti spodbujajo medosebne odnose med starejšimi odraslimi in pripadniki drugih starostnih skupin, s čimer preprečujejo izoliranost in krčenje socialnih mrež.

Kakšne možnosti za spoznavanje imajo ljudje v vaši regiji? Kako se lahko starejši odrasli spoznajo z drugimi generacijami? Ali v vaši regiji obstaja (ali je obstajala) tradicionalna umetnost in obrti? Kakšno vlogo igra pri odnosih med ljudmi?

Primer dobre prakse iz Portugalske: Associação Nacional de Apoio ao Idoso (A.N.A.I.)

<http://www.anai.pt/index.php?paggo=mostra.php&menu=322>

2.A.5 BOJ PROTI IZOLACIJI IN OSAMLJENOSTI

Nedaleč od Lizbone, v Amadori, se izoliranosti in osamljenosti starejših odraslih zoperstavljajo predvsem s promocijo različnih možnosti za učenje. Imajo kar nekaj programov za starejše občane, prek katerih so ti upravičeni do blaga in storitev po znižani ceni ter do brezplačne zdravstvene oskrbe na domu, lahko gredo na dopust v različne kulturno ali zgodovinsko pomembne kraje, prejmejo gumb za sprožitev alarma v izrednih razmerah, zagotavljajo jim manjša popravila na domu in tako naprej.

Ali so v vaši skupnosti na voljo storitve ali dejavnosti, namenjene starejšim odraslim? Če jih ni, ali menite, da bi jih bilo treba uvesti? Če so, ali so uporabniki z njimi zadovoljni?

Primer dobre prakse iz Portugalske: AmaSénior – Serviço de Apoio aos Seniores

<http://www.cm-amadora.pt/index.php>

2.A.6 PLES

Ples se omenja že zelo zgodaj v zgodovini in zlahka trdimo, da je ples ena najzabavnejših dejavnosti sploh. Pred več kot desetimi leti sta v Estoniji nekdanja plesalca družabnih plesov uvedla novo tradicijo, pri čemer sta parom, ki zmorejo plesati in jih to zanima, ponudila priložnost, da se sestanejo dvakrat na mesec. Te dogodke zaznamujejo glasba, hrana in pijača, so poceni in nudijo krasno zabavo – zato se na njih pripeljejo tudi ljudje, ki živijo 100 kilometrov stran. Teh dogodkov se udeležujejo predvsem ljudje srednjih let in starejši odrasli, tudi moški.

Prižgite radio, vstanite in zapešite! Mar ni zabavno? Kako se počutite, ko plešete?

Primer dobre prakse iz Estonije: Hobby dance series in the Cultural Center

<http://www.kaja.org.ee/>

3.A.1 VARNI PROSTORI IN SKUPNI INTERESI

V Avstraliji sta dve organizaciji za motorne športe, ki prostovoljcem in članom v teh organizacijah ponujata priložnostno učenje. V njih sodelujejo moški, ki se niso udeleževali drugih oblik izobraževanja ali učenja (učenje prek izobraževanja odraslih in skupnostnega izobraževanja) bodisi zato, ker so bila za njih ta izobraževanja nedosegljiva, nedostopna ali neustrezna glede na njihova pričakovanja in zanimanja. Da pa so v okviru organizacije za motorne športe lahko sodelovali in organizirali javni dogodek, so se morali poslužiti priložnostnega in skupnostnega učenja. To učenje je večinoma potekalo nenačrtovano in nezavedno prek sodelovanja in dela. Moški, stari 60 let in več, ki so prihajali iz različnih okolij in so se zanimali za motorne stroje, so v teh dveh organizacijah našli svoj varen prostor, postali aktivni člani organizacije ter širše skupnosti.

Ali imajo moški v vaši skupnosti skupne interese?

Viri:

Golding, B. (2009). Older men's lifelong learning: Common threads/sheds. In J. Field, J. Gallacher & R. Ingram (Eds.), *Researching transitions in lifelong learning* (pp. 65-75). London: Routledge.

Golding, B. (2010). The big picture on men's (and boy's) learning. *Australian Journal of Adult Learning*, 50(1), 54-74.

Golding, B., Brown, M., Foley, A., & Harvey, J. (2009). Men's learning and wellbeing through community organisations in Western Australia. Report to Western Australia Department of Education and Training. Ballarat: University of Ballarat.

Primeri dobre prakse iz Avstralije: The Albany Speedway, The Gascoyne Dash

<http://www.albanymotorspeedway.net/>

<http://www.gasdash.com/>

3.A.2 RAZVOJ DOMIŠLIJE IN USTVARJALNOSTI

V Portu so želeli doseči boljšo ozaveščenost in poznavanje sodobne umetnosti, arhitekture, krajine in ključnih vprašanj, s katerimi se družba sooča v sedanosti in se bo z njimi soočala v prihodnosti. Ker so želeli vključiti čim več meščanov, so uvedli prostovoljski program. Prostovoljecem sta na voljo kulturno usposabljanje in razvoj spretnosti, z namenom da bi opravljali različne naloge. Poleg tega so začeli s programom, imenovanim *Senior Volunteering*, ki cilja na starejše odrasle in prispeva predvsem k razvijanju ustvarjalnosti in domišljije ter pridobivanju znanja in povečanju samozavesti prostovoljcev.

Za otroke velja, da so ustvarjalni in imajo veliko domišljije, ko odrastemo pa to dvoje pogosto zanemarimo. Kako bi lahko spodbudili ustvarjalno razmišljanje med starejšimi odraslimi? Ali so v vaši skupnosti na voljo umetniški projekti, ki spodbujajo ustvarjalnosti in domišljijo pri starejših odraslih?

Literatura ustvarjalnost pogosto pripisuje ženskam, produktivnost (in včasih tudi samostojnost in neodvisnost) pa moškim. Razmislite o ustvarjalnih priložnostih, ki so v vaši skupnosti na voljo moškim, starim 60 in več let. Kako se na ustvarjanje moških odziva skupnost?

Primer dobre prakse iz Portugalske: Fundação Serralves

<http://www.serralves.pt/pt/>

http://www.serralves.pt/webmail/2012/Voluntariado_senior/Voluntariado_senior_1.html

3.A.3 POMEN TRADICIJE V PODEŽELSKIH SKUPNOSTIH

Poleg tega, da starejši odrasli ostanejo aktivni v lokalni skupnosti, se družijo in izmenjujejo izkušnje, jim članstvo v združenjih v podeželskih skupnostih nudi priložnost, da nadaljujejo lokalno tradicijo. To je bil eden izmed pomembnejših razlogov, zaradi katerih moški v podeželskih skupnostih sodelujejo v teh združenjih, medtem ko moški v urbanih skupnostih sodelujejo predvsem zaradi priložnosti, da nastopajo in predstavijo svoje dosežke. Ker ta združenja organizirajo dejavnosti za lastne člane, je članstvo v združenju neke skupnosti lahko pomemben dejavnik, ki prispeva k aktivnosti, druženju in učenju.

Ali v vaši skupnosti obstajajo tradicije, ki bi si jih želeli starejši odrasli ohranjati? Ali sta tradicija in ustvarjalnost/inovativnost združljivi? Poznate primere, s katerimi lahko podkrepite svoje mnenje o tem?

Vir: Šegula, S. (2016). Older men learning in rural communities – municipalities Gorišnica and Sveti Andraž v Slovenskih goricah. Diploma thesis, Ljubljana: Faculty of Arts.

Primer dobre prakse iz Slovenije: Šahovski klub Gorišnica, Združenje vinarjev in sadjarjev Vitomarci

<http://www.gorisnica.eu/sl/index.php/drustva/24-sahovsko-drustvo-gorisnica>

<https://www.sv-andraz.si/objava/53743>

3.A.4 MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE IN OPOLNOMOČENJE MOŠKIH, STARIH 60 IN VEČ LET

V mestecu Järva-Jaani (Estonija) skorajda ni moških, starih 60 let in več, ki ne bi bili nekako povezani z zavetiščem za stara vozila, kamor sodijo stari avtomobili, tovornjaki, traktorji, vojaška vozila ter oprema za cestna dela in gasilska oprema. Člani so obnovili številne primerke in jim dali neko novo funkcionalnost (nekdanji gasilski tovornjak so spremenili in uredili v savno). Moški običajno delijo svoje znanje z mlajšimi, zato to delo pogosto zajema medgeneracijsko učenje.

Kje v svoji skupnosti prepoznate medgeneracijsko učenje? Kakšno znanje bi lahko moški iz te starostne skupine posredovali mlajši generaciji?

Primer dobre prakse iz Estonije: Järva-Jaani zavetišče za stara vozila

<http://varjupaik.ijs.ee/>

4.A.1 DRUŽINSKA TRADICIJA

To, da si v Faru na Portugalskem član glasbenega ansambla, se obravnava kot družinska tradicija. Člani skupine so ponavadi člani iste družine, pripadniki različnih generacij (dedki, očetje, sinovi) in večinoma moški. Nastope, na katerih pojejo Jezusu v čast, imajo v času med silvestrovim in koncertem januarja, vendar se za te dogodke pripravljajo celo leto. To je še en primer medgeneracijskega učenja, pri katerem se starejši člani družine obravnavajo kot strokovnjaki in mlajše učijo svojega repertoarja, vsi pa sodelujejo pri zbiranju in pripravi tega repertoarja.

Ali so v vaši skupnosti dejavnosti, ki se jih udeležujejo člani istih družin?

Primer dobre prakse iz Portugalske: Charola do Grupo Coral e Desportivo da Casa do Povo da Conceição de Faro

<http://charoladaconceicao.blogspot.com/>

4.A.2 VZAJEMNOST OSEBNIH IN SKUPNOSTNIH INTERESOV

Tri društva v Artičah v Sloveniji, zlasti Sadjarsko društvo Artiče, pričajo o tem, da so moški, stari 60 let in več, lahko zelo aktivni v lokalni skupnosti, če dejavnost ustreza njihovemu zanimanju ali hobiju. Člani društev so pridobili nove spretnosti, znanje, vrednote itn. ter sami sebe dojemajo kot pomembne člane, ki pomagajo pri razvoju skupnosti. Pripravljene so podajati zamisli, predloge, razpravljati in soodločati o razvoju lokalne skupnosti.

Kako lahko v svoji skupnosti ugotovite, kakšne interese imajo moški, stari 60 in več let, ter jih tako bolj vključite v skupnost?

Vir: Rožman, K. (2016). The purpose of community education and learning in the case of three associations in the rural local community. Diploma thesis, Ljubljana: Faculty of Arts.

Primeri dobre prakse iz Slovenije: Združenje sadjarjev Artiče; Kulturno društvo Otona Župančiča Artiče, Turistično združenje Artiče.

<http://www.artice.si/drustva-v-articah.html>

4.A.3 AVTOBIOGRAFIJA V DRUŽBENEM KONTEKSTU

Na Poljskem so imeli zanimiv projekt, imenovan *Home museums of the family histories*, pri katerem je sodelovalo veliko moških udeležencev, ki so jih prosili, da lokalno zgodovino opišejo skozi zgodovino svojih družin. Najprej so organizatorji naučili domačine, kako se zbirajo in delajo družinska drevesa ter kako se uporabljajo spletne arhivske zbirke. Spodbujali so jih, da zamenjajo nekdanje »strokovnjake« in predvsem postanejo vodje svojih projektov. Niso se le naučili, kako se zbere in pripravi strokovna razstava, ampak so tudi poglobili svoje razumevanje tega, kako so njihove posamezne življenjske zgodbe zakoreninjene v družbenozgodovinsko krajino mesta. To je prispevalo k dvigu samospoštovanja posameznikov in lokalne skupnosti.

Poiščite avtobiografska dela, ki opisujejo družinsko zgodovino in zgodovino vaše lokalne skupnosti. Razmislite, ali znotraj vaše organizacije/skupnosti obstajajo možnosti za izvedbo delavnic na temo avtobiografskega in ustvarjalnega pisanja ali pripravo razstave (na temo družinske zgodovine, lokalne obrti ipd.). Razmislite o tem, katere teme bi najbolj zanimale moške.

Vir: Ligus Z., O historiach rodzinnych i domowych muzeach na Dolnym Śląsku, ROBB+MAGGazin, Dolnośląski Magazyn Społeczno-Kulturalny, Rok 3, NR 1-2 (7-8). ISSN 2300 - 7230.

Primer dobre prakse iz Poljske: Śląskie Towarzystwo Genealogiczne we Wrocławiu (Silesian Genealogy Association in Wrocław), Stowarzyszenie 'Mrozowia' ('Mrozowia Association)

<http://genealodzy.wroclaw.pl/1689/wernisaz-wystawy-stad-jestesmy-mrozow-19-10-2014>

4.A.4 KRAJI, PRIJAZNI DO STAREJŠIH ODRASLIH

Vemo, da se različni ljudje udobneje počutijo na različnih krajih. Prav tako vemo, da mlajši ljudje svoj čas preživljajo na drugačnih krajih kot starejši – če torej želimo, da bi starejši odrasli več časa preživljali z doma, moramo razmišljati o prostorih na javnih mestih, ki so starejšim občanom prijazni, npr. društvenih centrih, kulturnih ustanovah, trgovinah, lekarnah, raznih javnih in drugih institucijah.

Poiščite kraje v svoji skupnosti, kjer se starejši odrasli najpogosteje združujejo in raziščite specifikke teh krajev.

Vir: The Gold Book of Good Practices (Złota Księga Dobrych Praktyk)

Primer dobre prakse iz Poljske: The Ombudsman and the Commission of Experts for Elderly People

<https://www.rpo.gov.pl/pl/content/z%C5%82ota-ksi%C4%99ga-dobrych-praktyk-na-rzecz-spo%C5%82ecznego-uczestnictwa-os%C3%B3b-starszych>

4.A.5 ZBRANE INFORMACIJE

Če želijo starejši odrasli izvedeti, katere družbene, kulturne, športne in druge storitve in dejavnosti organizira občina, se lahko obrnejo na program *Golden Age*, ki ima na razpolago obsežen seznam teh storitev in dejavnosti. Namenjen je starejšim odraslim, njegov splošni cilj pa je dvig standardov njihove kakovosti življenja.

Ali v vaši skupnosti obstaja prostor/program/institucija, ki nudi informacije o storitvah in dejavnostih za starejše odrasle?

Primer dobre prakse iz Portugalske: Programa Idade D'Ouro

<https://www.cm-gondomar.pt/>